

GENERALNY DYREKTOR OCHRONY ŚRODOWISKA

Andrzej Szweda-Lewandowski

Warszawa, 28-12-2020 r.

DOOŚ-TSOOŚ.410.15.2020.BW/MR

Pan
Marek Gróbarczyk
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Infrastruktury

Szanowny Panie Ministrze,

W odpowiedzi na pismo z dnia 25 listopada 2020 r., znak: GM-DGWiZS-6.035.1.2020, w którym zwrócono się z prośbą o wydanie opinii do projektu szóstej aktualizacji *Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych*, dalej: VI aKPOŚK, wraz z prognozą oddziaływania na środowisko, dalej: prognoza ooś, na podstawie art. 54 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2020 r. poz. 283 ze zm.; dalej: ustawa ooś), przedstawiam następujące stanowisko.

Celem projektu VI aKPOŚK jest ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczonych ścieków komunalnych, co doprowadzi do poprawy stanu środowiska wodnego. W dokumencie zaplanowano następujące rodzaje inwestycji:

- 1) budowa nowych oczyszczalni ścieków – 66 szt.,
- 2) przeprowadzenie innych inwestycji na oczyszczalniach – 1 040 szt., w tym:
 - istniejące oczyszczalnie spełniające wymagania dotyczące przepustowości, lecz wymagające modernizacji ze względu na jakość odprowadzanych ścieków – 316 szt.,
 - istniejące oczyszczalnie wymagające rozbudowy ze względu na przepustowość – 89 szt.,

- istniejące oczyszczalnie wymagające zarówno rozbudowy ze względu na przepustowość, jak i modernizacji – 350 szt.,
- modernizacja tylko w zakresie części osadowej oczyszczalni – 242 szt.,
- likwidacja oczyszczalni ścieków – 43 szt.;
- 3) budowa nowej sieci kanalizacyjnej – 5 777 km,
- 4) modernizacja istniejącej sieci kanalizacyjnej – 5 211 km,
- 5) realizacja indywidualnych systemów oczyszczania (przydomowe oczyszczalnie ścieków, jako uzupełnienie sieci kanalizacyjnej).

Dla wszystkich ww. rodzajów inwestycji została wskazana lokalizacja (aglomeracja, województwo, gmina), zgodnie z Załącznikiem 2 do prognozy ooś.

Sporządzona dla projektu VI aKPOŚK prognoza ooś, zasadniczo odnosi się do wszystkich elementów wymienionych w art. 51 i 52 ustawy ooś oraz w uzgodnionym przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska stanowisku, dotyczącym zakresu i stopnia szczegółowości prognozy ooś z dnia 31 sierpnia 2020 r., znak: DOOŚ-TSOOŚ.411.14.2020.BW. Nie wszystkie z tych elementów zostały jednak opisane w sposób prawidłowy i wystarczający. W odniesieniu do zaprezentowanych w prognozie ooś wyników analiz, dotyczących wpływu realizacji postanowień projektu VI aKPOŚK na środowisko przyrodnicze, konieczne jest dokonanie stosownych korekt i uzupełnień w opisanym poniżej zakresie:

- przede wszystkim, należy zwrócić uwagę na niepełne odniesienie się Autorów prognozy ooś do wpływu, jaki będzie mógł być generowany przez działania zaplanowane w projekcie VI aKPOŚK na środowisko przyrodnicze. W prognozie ooś skupiono się prawie wyłącznie na analizie oddziaływań związanych z budową lub modernizacją oczyszczalni ścieków, natomiast niemal całkowicie pominięto kwestię planowanej budowy i modernizacji sieci kanalizacyjnej. Jest to poważny problem, biorąc pod uwagę, że dokumentacja przewiduje wybudowanie aż 5 777 km takiej sieci. Przykładowo, w Załączniku 6 do prognozy ooś przedstawiona została lokalizacja inwestycji w granicach obszarów chronionych jedynie dla oczyszczalni ścieków, z pominięciem sieci kanalizacyjnej. Wskutek przyjętego podejścia nie zbadano możliwości wystąpienia znaczącego oddziaływania na środowisko, jakie może zostać spowodowane przez wykonanie sieci kanalizacyjnej w miejscach cennych przyrodniczo, zwłaszcza na terenach objętych formami ochrony przyrody w rozumieniu ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2020, poz. 55, ze zm.). Nie można także zgodzić się z wnioskiem, jakoby budowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej powodowała tylko *„krótkotrwały, negatywny wpływ, który będzie miał miejsce na etapie budowy inwestycji i będą to oddziaływania o charakterze chwilowym bądź krótkoterminowym i ustąpią po zakończeniu prac budowlanych”* (np. str. 195). Realizacja sieci kanalizacyjnej w terenie istotnym dla obiegu wody w ekosystemie może stanowić znaczący negatywny wpływ na lokalny ekosystem. Analizy w tym zakresie należy bezwzględnie uzupełnić i uwzględnić oddziaływanie realizacji sieci kanalizacyjnej na środowisko, w tym zwłaszcza na zasoby wodne płytko położone oraz siedliska (w szczególności torfowiska) i gatunki, w tym przedmioty ochrony form ochrony przyrody przecinanych przez projektowaną infrastrukturę liniową;
- przedłożona dokumentacja nie wskazuje precyzyjnie gdzie mają być budowane nowe sieci kanalizacyjne, w jakich miejscach mają przebiegać, jakie będą jej parametry oraz czy

będą one wykonywane na obszarach objętych ochroną – przedstawiona w Załączniku 2 do prognozy o oś lokalizacja ogranicza się jedynie do wskazania gminy, w której kanalizacja będzie realizowana, co stanowi informację niewystarczającą. Dane o lokalizacji są zbyt ogólne, zwłaszcza w stosunku do obszarów Natura 2000, przez które będzie przechodzić sieć kanalizacyjna. Na ile to możliwe, należy konkretnie wskazać, czy budowa nowej kanalizacji sanitarnej będzie realizowana na obszarach chronionych (zwłaszcza na obszarach Natura 2000), w obrębie już istniejącej zabudowy, czy na zupełnie nowym terenie, co mogłoby spowodować możliwość naruszenia siedlisk i gatunków stanowiących przedmiot ochrony. Dodatkowo, z uwagi na możliwość lokalizacji nowych oczyszczalni na obszarach Natura 2000, należy wskazać, czy nie będą one umiejscowione na przedmiotach ochrony danej ostoi, a np. na terenie istniejącej zabudowy (można w tym celu sporządzić osobną tabelę);

- należy zweryfikować wniosek, który pojawia się w prognozie o oś, zgodnie z którym nie przewiduje się wystąpienia znaczącego negatywnego oddziaływania planowanych inwestycji na obszary chronione, w tym na obszary Natura 2000 (np. str. 157). Zdaniem tut. Organu może istnieć zagrożenie wystąpienia znaczącego negatywnego oddziaływania na obszary Natura 2000 w wyniku realizacji postanowień projektowanego dokumentu. Jedną z planowanych oczyszczalni ścieków ma być bowiem wykonana na obszarze o znaczeniu dla Wspólnoty Ostoja Bagno Całowanie PLH140001. Przedmiotami ochrony tego obszaru są m.in. torfowiska przejściowe i trzęsawiska oraz torfowiska zasadowe. Każdy wykop pod sieć kanalizacyjną, chociażby czasowo ograniczony ze względu na konieczność położenia kanalizacji, może doprowadzić do nieodwracalnych szkód i zniszczenia siedliska. Wobec tego niezbędna jest weryfikacja i pogłębienie analiz. W przypadku identyfikacji możliwości wystąpienia znaczącego negatywnego oddziaływania na obszar Natura 2000 lub braku możliwości jego wykluczenia, zgodnie z art. 55 ust. 2 ustawy o oś, projekt dokumentu nie może zostać przyjęty, o ile nie zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 34 ustawy o ochronie przyrody. W takiej sytuacji należy przeanalizować i w wyczerpujący, merytoryczny sposób opisać w prognozie o oś możliwość spełnienia tych przesłanek;
- istotne jest poszerzenie informacji na temat zrzutu oczyszczonych wód do końcowych odbiorników, znajdujących się na obszarach objętych formami ochrony przyrody, w szczególności położonych na terenach wchodzących w skład sieci Natura 2000. Konieczne jest uzupełnienie prognozy o oś o informacje na temat możliwych właściwości fizyko-chemicznych odprowadzanych wód i analizę, czy w związku z ich zrzutem nie wystąpi ryzyko pogorszenia stanu ochrony przedmiotów ochrony obszarów Natura 2000. Dotyczy to w szczególności tych z terenów objętych siecią Natura 2000, które są niewielkie i każda zmiana w zakresie właściwości wody może prowadzić do istotnego zaburzenia funkcjonowania obszaru chronionego. Informacje obecnie przedstawione w prognozie o oś dotyczące tej problematyki są niewystarczające i należy je uzupełnić;
- należy podkreślić, że rekomendacje, sformułowane w prognozie o oś odnośnie rozwiązań zapobiegających i ograniczających negatywne oddziaływania na środowisko powinny być wykorzystywane przy planowaniu prac inwestycyjnych. Aby usprawnić proces inwestycyjny, propozycje rozwiązań powinny być konkretne na tyle, na ile to możliwe już na etapie strategicznym. Szczególnie istotna jest kwestia prowadzenia prac poza sezonem rozrodczym zwierząt (marzec – sierpień) w przypadku budowy nowych

obiektów. Przy modernizacji już istniejącej infrastruktury takie wyłączenie będzie obowiązkowe jedynie w przypadku, gdy realizowane prace związane będą z usuwaniem istniejącej roślinności lub ingerencją w zbiorniki i oczka wodne mogące być miejscem rozmnażania się płazów. W prognozie ooś zasygnalizowany został także problem bariery migracyjnej dla małych zwierząt, w szczególności płazów i gadów, spowodowany długimi, otwartymi wykopami (np. str. 151). Zagadnienie to nie zostało jednak rozważone w sposób wystarczający. Należałoby w tym przypadku uwzględnić wśród rekomendacji obowiązek zabezpieczenia placu budowy przed wpadaniem do nich przedstawicieli fauny. Najskuteczniejszym rozwiązaniem jest montaż tymczasowej siatki metalowej o wysokości 50 cm nad gruntem, o oczkach 0,5 cm x 0,5 cm. Siatkę należy wyposażyć w tzw. przewieszkę, tj. odgięcie (min. 5 cm) materiału w górnej części na zewnątrz placu budowy. Z uwagi na możliwość podkopania się części zwierząt pod siatkę musi być ona zakopana na głębokość min. 30 cm. Rozwiązania takie należy obligatoryjnie stosować przy planowanych pracach budowlanych;

- w prognozie ooś nie przedstawiono rozwiązań mających na celu kompensację przyrodniczą. Na str. 179 przedstawiono wniosek *„Wykonane analizy oddziaływania na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego nie wykazały istotnego negatywnego wpływu na środowisko naturalne, które wymagałoby prowadzenia działań kompensujących. (...) nie zidentyfikowano również istotnego wpływu na cele obszarów Natura 2000, nie wskazuje się również konieczności przeprowadzenia kompensacji przyrodniczej dla zapewnienia spójności i właściwego funkcjonowania obszarów Natura 2000”*. Zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt 3 ustawy ooś działania kompensacyjne należy zaplanować w stosunku do negatywnych oddziaływań na środowisko, a nie tylko do oddziaływań znaczących negatywnych. W prognozie ooś do projektu VI aKPOŚK jako jedno z możliwych oddziaływań negatywnych wskazano wycinkę drzew i krzewów kolidujących z inwestycjami (np. str. 160, 196). Kwestia ta została przedstawiona jednak zbyt ogólnie. Nie jest znana skala usunięcia roślinności, stąd praktycznie nie można ocenić jej skutków środowiskowych. Należałoby te informacje uzupełnić, podając przybliżoną wielkość wycinki. Ponadto, należy zaproponować możliwe działania kompensacyjne, takie jak nasadzenia zastępcze drzew i krzewów.

Podsumowując, biorąc pod uwagę wyżej opisane kwestie, w tym zwłaszcza fakt niepełnego udokumentowania braku możliwości wystąpienia znaczącego negatywnego oddziaływania na obszary Natura 2000 w związku z realizacją założeń projektu VI aKPOŚK, warunkiem koniecznym dla przyjęcia projektu dokumentu jest dokonanie korekt i uzupełnień w prognozie ooś zgodnie z treścią niniejszego pisma.

Z poważaniem,

ANDRZEJ SZWEDA-LEWANDOWSKI
Generalny Dyrektor
Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/